

ภาวะเศรษฐกิจยุโรปกำลังก้าวเข้าสู่ Lost Decade ช้ารอยญี่ปุ่น

มูลค่าส่งออกของไทยไปยุโรปที่หดตัวสูงอย่างต่อเนื่อง สะท้อนถึงปัญหาเศรษฐกิจยุโรปที่ยังคงยืดเยื้อ แม้ที่ผ่านมาธนาคารกลางยุโรปทยอยนำมาตราการต่างๆ มาใช้เพื่อแก้ปัญหาเศรษฐกิจ ไม่ว่าจะเป็นการลดอัตราดอกเบี้ยนโยบายเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ การตัดงบประมาณรายจ่ายเพื่อบรรเทาปัญหาหนี้สาธารณะ รวมถึงการเข้าช่วยเหลือภาคธนาคารที่กำลังประสบปัญหา แต่เศรษฐกิจยุโรปก็ยังไม่มีความคืบหน้าของฟื้นตัว หน้ำซ้ำยังทำท่าว่าจะลุกลามไปเรื่อยๆ โดยล่าสุดอิตาลีเป็นประเทศที่มีความเสี่ยงสูงที่จะขอรับความช่วยเหลือทางการเงินเป็นรายถัดไปหลังจากที่กรีซ ไอร์แลนด์ โปรตุเกส สเปน และไซปรัสขอรับความช่วยเหลือทางการเงินไปก่อนหน้าแล้ว

ความกังวลประการสำคัญที่เกิดขึ้นต่อปัญหาเศรษฐกิจยุโรป โดยเฉพาะปัญหาเศรษฐกิจของกลุ่มยูโรโซนที่ยืดเยื้อมาตั้งแต่วิกฤตซับไพร์มในปี 2551 คือ เศรษฐกิจของยูโรโซนจะเข้าสู่ Lost Decade เหมือนเช่นที่ญี่ปุ่นเผชิญมาตั้งแต่ในช่วงทศวรรษ 1990 ซึ่งทำให้เศรษฐกิจญี่ปุ่นซบเซามาจนถึงปัจจุบันหรือไม่ ทั้งนี้ แม้ปัญหาเศรษฐกิจของกลุ่มยูโรโซนที่เกิดขึ้นมีต้นตอสำคัญมาจากการขาดดุลบัญชีเดินสะพัดเรื้อรังของประเทศที่มีความสามารถในการแข่งขันต่ำ อันเป็นผลมาจากการใช้เงินสกุลเดียวกันจนทำให้หนี้ของทั้งภาครัฐและภาคเอกชนทะยานสูงขึ้น ซึ่งปัญหาดังกล่าวแตกต่างจากปัญหาเศรษฐกิจญี่ปุ่นที่มีต้นตอจากภาวะฟองสบู่และนำมาซึ่งวิกฤตสินเชื่อกองภาคธนาคาร ประกอบกับการสูญเสียความสามารถในการแข่งขันในการส่งออกสินค้าจากเงินเยนที่แข็งค่าจากผลของ Plaza Accord จนนำมาสู่กระแสการออกไปลงทุนในต่างประเทศของบริษัทญี่ปุ่น แต่เมื่อพิจารณาตัวเลขเศรษฐกิจสำคัญของกลุ่มยูโรโซนในปัจจุบันกลับพบว่ามีลักษณะที่ใกล้เคียงกับของญี่ปุ่นในช่วง Lost Decade ไม่ว่าจะเป็นระดับอัตราดอกเบี้ยนโยบายที่เข้าใกล้ 0% โดยญี่ปุ่นได้ปรับลดอัตราดอกเบี้ยนโยบายต่อเนื่องจากที่เคยสูงกว่า 8% ในปี 2534 จนมาอยู่ที่ 0.1% นับตั้งแต่เดือนมกราคม 2552 แต่ถึงกระนั้น อัตราดอกเบี้ยที่ต่ำเกือบติดพื้นของญี่ปุ่นก็ยังไม่สามารถกระตุ้นเศรษฐกิจญี่ปุ่นที่ซบเซาให้กระเตื้องขึ้นได้ ขณะเดียวกันยังทำให้ญี่ปุ่นเผชิญกับปัญหา Liquidity Trap ซึ่งเป็นภาวะที่อัตราดอกเบี้ยอยู่ในระดับต่ำแต่กลับไม่ได้ช่วยกระตุ้นการขยายตัวของเศรษฐกิจ

ขณะที่ทางฝั่งยูโรโซน ธนาคารกลางยุโรปทยอยปรับลดอัตราดอกเบี้ยนโยบายเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจเช่นเดียวกัน โดยล่าสุดอยู่ที่ 0.75% เทียบกับที่ระดับ 3.75% ในเดือนตุลาคม 2551 แต่ก็ยังไม่มีความคืบหน้าว่าอัตราดอกเบี้ยนโยบายในระดับต่ำนี้จะช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจของยูโรโซนให้ฟื้นขึ้นได้แต่อย่างใด โดยเศรษฐกิจของกลุ่มยูโรโซนในช่วงปี 2551-2554 ขยายตัวในระดับ 0.4% -4.4% 2.0% และ 1.4% ตามลำดับ อีกทั้ง IMF ยังคาดว่าเศรษฐกิจยูโรโซนในปี 2555 จะหดตัว 0.4% เช่นเดียวกับญี่ปุ่นที่นับตั้งแต่ปี 2534 จนถึงปี 2550 เศรษฐกิจขยายตัวเฉลี่ยเพียง 1.3% ต่อปีเท่านั้น ยิ่งไปกว่านั้น ในภาวะที่การทำงานของเครื่องมือทางการเงินจะไม่เป็นผล เศรษฐกิจของทั้งสองประเทศกลับไม่สามารถใช้เครื่องมือทางการคลังมากระตุ้นเศรษฐกิจได้เช่นกัน เพราะญี่ปุ่นมีสัดส่วนหนี้สาธารณะต่อ GDP สูงถึงกว่า 200% ซึ่งเป็นหนี้ที่สะสมมาตั้งแต่ช่วงฟองสบู่ในปี 2534 ขณะที่ทางกลุ่มยูโรโซนนั้น หลังจากวิกฤตซับไพร์มสัดส่วนหนี้สาธารณะต่อ GDP พุ่งขึ้นอย่างรวดเร็วจาก 70% ในปี 2551 มาอยู่ที่เกือบ 90% ในปี 2554 หรือขยายตัวเฉลี่ยสูงถึง 7.7% ต่อปี ซึ่งแม้สัดส่วนหนี้สาธารณะต่อ GDP ของยูโรโซนต่ำกว่าในกรณีของญี่ปุ่นมาก แต่ก็สูงกว่าเกณฑ์ตามสนธิสัญญา Maastricht ซึ่งเป็นสนธิสัญญาในการก่อตั้งสหภาพยุโรปที่กำหนดให้ระดับหนี้สาธารณะต่อ GDP ของประเทศที่จะเข้าร่วมกลุ่มยูโรโซนต้องไม่เกิน 60% นอกจากนี้ แม้ญี่ปุ่นมีหนี้สาธารณะต่อ GDP ในสัดส่วนสูง แต่หนี้ส่วนใหญ่เป็นหนี้ภายในประเทศ ขณะที่หนี้สาธารณะของประเทศกลุ่มยูโรโซนมีเจ้าหนี้เป็นต่างชาติ ทำให้ปัญหาหนี้สาธารณะของญี่ปุ่นสามารถแก้ไขได้ง่ายกว่า

วิกฤตเศรษฐกิจของยูโรโซนดูเหมือนกำลังจะนำภาพ Lost Decade ของญี่ปุ่นกลับมาฉายซ้ำอีกครั้ง ซึ่งหากเกิดขึ้นจริงหมายความว่าเศรษฐกิจยุโรปจะต้องเผชิญกับภาวะซบเซาต่อเนื่องไปอีกยาวนาน และคงส่งผลกระทบต่อ การส่งออกของไทยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยเฉพาะสินค้าส่งออกสำคัญที่ต้องพึ่งพายุโรปเป็นหลัก อาทิ อาหาร สิ่งทอ

อัญมณีและเครื่องประดับ ซึ่งการส่งออกสินค้าเหล่านี้ไปยุโรปอาจต้องมีการปรับตัวขนาดใหญ่เพื่อรองรับกับสภาพเศรษฐกิจของยุโรปที่จะซบเซาไปอีกระยะหนึ่ง

Disclaimer : คอลัมน์นี้เผยแพร่เพื่อให้ความรู้ด้านเศรษฐกิจมหภาค เศรษฐกิจต่างประเทศ รวมถึงภาวะธุรกิจและอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นข้อคิดเห็นส่วนบุคคล จึงไม่จำเป็นต้องสอดคล้องกับความคิดเห็นของธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย